

2018 het jaar van Google: het recht om vergeten te worden in de rechtspraak

mr. L. Mourcoux en mr. M. Weij¹

Sinds het *Costeja*-arrest uit 2014 hebben betrokkenen, onder bepaalde voorwaarden, het recht om zoekresultaten op internet op basis van hun naam te laten verwijderen.² De zoekmachine moet aan dit verzoek voldoen als de betreffende links 'onjuist, ontoereikend, niet langer relevant of bovenmatig zijn', waarbij rekening moet worden gehouden met factoren uit het oogpunt van algemeen belang, inclusief de vrijheid van meningsuiting, het recht op informatie en de rol van de persoon in het openbare leven.

De cijfers liegen er niet om. Sinds 29 mei 2014 hebben Europeanen zo'n 750.000 verwijderingsverzoeken ingediend bij Google ten aanzien van bijna 3 miljoen URL's.³ Daarvan zijn ruim 40.000 verzoeken afkomstig van betrokkenen in Nederland. Het gaat om bijna 160.000 URL's waarvan 53 procent in 2018 door Google zijn verwijderd naar aanleiding van ingediende verwijderingsverzoeken.

Desondanks wordt het recht om vergeten te worden nog steeds voor de Nederlandse rechter uitgevochten. Eerder schreven we over de drie jaar rechtspraak die we aan het *Costeja*-arrest te danken hebben.⁴ Sindsdien heeft de rechter niet stilgezeten. De belangrijkste aandachtspunten uit de uitspraken uit 2018 worden in deze bijdrage uiteengezet.

Alle uitspraken zijn nog beoordeeld onder de tot 25 mei 2018 geldende Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Inmiddels is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Het recht om vergeten te worden is daarin uitgewerkt en lijkt op het eerdere recht op correctie en verwijdering uit art. 36 Wbp. Maar het recht om vergeten te worden in de AVG is breder omdat het niet beperkt is tot het verwijderen van objectief onjuiste gegevens, onvolledige gegevens of niet ter zake doende gegevens.⁵

1. Verbod verwerking bijzondere persoonsgegevens

Sinds het *Costeja*-arrest, en tot dit jaar, hebben Nederlandse rechters en zelfs de Hoge Raad, zich niet uitgelaten over het verwerken van bijzondere persoonsgegevens (doorgaans strafrechtelijke gegevens) door zoekmachines. Het probleem werd doorgaans 'opgelost' door het te negeren. In de eerste uitspraak waarin deze kwestie wel aan de orde is gesteld, oordeelt de rechter, in tegenstelling tot eerdere uitspraken,⁶ dat het bij de beoordeling van een verwijderingsverzoek gaat om de inhoud van de bronpagina die te vinden is. Omdat die inhoud – in dat specifieke geval – strafrechtelijke persoonsgegevens bevat, oordeelt de rechtbank dat Google de verwijzingen uit de zoekresultaten moet verwijderen.⁷

In een latere uitspraak oordeelt de rechtbank juist dat het bij de beoordeling van het verwijderingsverzoek gaat om de gevonden zoekresultaten, en niet primair om de inhoud van de webpagina's waarnaar een koppeling in de zoekresultaten verwijst.⁸ Tegen de achtergrond hiervan, is de rechtbank van oordeel dat Google geen strafrechtelijke gegevens verwerkt en hoeft Google de zoekresultaten daarom niet te verwijderen.

De voorzieningenrechter van de Rechtbank Overijssel daarentegen oordeelt daarna dat Google zoekresultaten moet verwijderen, omdat de link in die zaak leidde naar strafrechtelijke gegevens in de inhoud van de verwezen pagina en omdat dit bijzondere persoonsgegevens waren als bedoeld in art. 16 Wbp.⁹

Deze inconsequentie in de rechtspraak maakt het er niet duidelijker op. Dat is niet alleen in Nederland het geval, maar ook in andere landen, zoals Frankrijk. De Franse Raad van State heeft naar

1. Lora Mourcoux en Menno Weij zijn beiden werkzaam bij SOLV te Amsterdam.

2. HvJ EU 13 mei 2014, C-131/12, ECLI:EU:C:2014:317 (*Google Spain*).

3. <https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview>, geraadpleegd op 13 november 2018.

4. L. Mourcoux & M. Weij, 'Drie jaar het recht om vergeten te worden: een analyse van de Nederlandse rechtspraak', *Tijdschrift voor Internetrecht* 2017, nr. 4, p. 152-160.

5. Zie echter Rb. Amsterdam 22 maart 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:3354 waarin de rechter overwoog dat

toepassing van de AVG in die zaak waarschijnlijk niet tot een ander resultaat had geleid.

6. Zie bijvoorbeeld: Rb. Amsterdam 12 februari 2015, ECLI:NL:RBAMS:2015:716.

7. Rb. Rotterdam 29 maart 2016, ECLI:NL:RBROT:2016:2395. Bekrachtigd door Gerechtshof Den Haag 23 mei 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:1360.

8. Rb. Den Haag 12 januari 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:264.

9. Rb. Overijssel 24 januari 2017, ECLI:NL:RBOVE:2017:278.

aanleiding van een zaak tussen de Franse privacytoezichthouder Commission Nationale de l'Informatique et des Libertés (CNIL) en Google, het HvJEU gevraagd of het verbod op verwerking van bijzondere persoonsgegevens ook van toepassing is op de exploitant van een zoekmachine.¹⁰ Daarbij wordt gewezen op de wettelijke uitzonderingsgronden in de richtlijn¹¹ (de AVG was destijds nog niet van toepassing) en is de vraag of een zoekmachine een beroep kan doen op (een van) deze uitzonderingen en op basis daarvan een verwijderingsverzoek mag weigeren indien het gaat om zoekresultaten die verwijzen naar content met bijzondere persoonsgegevens.

De verwachting is dat het HvJEU volgend jaar uitspraak doet, maar zolang kon de Nederlandse rechter kennelijk niet wachten. De Nederlandse rechter heeft dit jaar namelijk toch een duidelijke positie ingenomen ten aanzien van de verwerking van bijzondere persoonsgegevens door zoekmachines.

In een zaak bij de rechtbank Amsterdam gaat het over het verzoek aan Google tot verwijdering van koppelingen naar URL's die informatie bevat over het straf- en fiscaalrechtelijke verleden van een Nederlandse vastgoedinvesteerder.¹² In het kader van de afwikkeling van de nalatenschap van zijn voormalig zakenpartner heeft de vereffenaar van deze nalatenschap, in een procedure bij de Ondernemingskamer van het gerechtshof Amsterdam, verzocht om informatie over een strafrechtelijk en/of fiscaalrechtelijk onderzoek ter zake van de verkoop door verzoeker van een evenementencomplex aan zijn voormalige echtgenote voor een (volgens de vereffenaar) onzakelijk lage prijs. Diverse media hebben daar vervolgens een artikel over gepubliceerd.

Daarop heeft verzoeker Google verzocht om verwijdering van zoekresultaten die leiden naar de betreffende artikelen. Google heeft dit verzoek geweigerd. Tegen deze achtergrond heeft de verzoeker zijn vordering primair gebaseerd op art. 16 Wbp. Daarin staat, kort gezegd, dat de verwerking van strafrechtelijke persoonsgegevens verboden is. Omdat de relevante publicaties strafrechtelijke verdenkingen als bedoeld in art. 16 Wbp bevatten, zou dit per definitie tot de slotsom leiden dat het verwijderingsverzoek van verzoeker reeds op deze grond toewijsbaar is. Google kan zich niet beroepen op een uitzondering op het verbod op verwerking van bijzondere persoonsgegevens. De rechter komt door dit absolute verbod dan ook niet meer toe aan een nadere belangenafweging.

De vraag die daarom vervolgens rijst is of het werkingsverbod in art. 16 Wbp wel van toepassing kan zijn op zoekmachines. 'Een bevestigend antwoord op deze vraag heeft immers verstrekkende gevolgen voor Google en de door haar geëxploiteerde zoekmachine. Hierdoor zou Google zonder

meer gehouden zijn tot inwilliging van verwijderingsverzoeken als het onderhavige. Daarmee zou afbreuk worden gedaan aan de belangrijke maatschappelijke functie van zoekmachine(s) in het wereldspannende internet. Dit bevat immers een letterlijk onmetelijke hoeveelheid informatiebronnen/data die bovendien voortdurend wordt aangevuld. Zoekmachines zijn in dit licht een onmisbaar hulpmiddel om de internetgebruiker behulpzaam te zijn bij het vinden van de informatie waarnaar hij/zij op zoek is. De vervulling van deze functie van een zoekmachine zou categorisch onmogelijk worden gemaakt voor zover het gaat om het vinden van publicaties waarin het publiek wordt ingelicht over strafrechtelijke persoonsgegevens betreffende medeburgers, indien het beroep van verzoeker op art. 16 Wbp zou slagen. Een zo categorische beperking is niet goed te verenigen met het algemene belang.¹³

Google heeft daarom gesteld dat art. 16 Wbp niet van toepassing is in het geval van het beschikbaar maken voor het publiek door een zoekmachine van publicaties waarin wordt bericht over strafrechtelijke persoonsgegevens betreffende medeburgers. De rechtbank concludeert in lijn met het verweer van Google, en voor het eerst, dat het verbod op verwerking van bijzondere persoonsgegevens niet van toepassing is op zoekmachines, 'omdat de essentiële functie van zoekmachines in de huidige, wereldwijd door het internet verbonden, samenlevingen, onaanvaardbaar zou worden beperkt als het voor exploitanten van zoekmachines categorisch zou zijn verboden aan het publiek koppelingen ter beschikking te stellen naar publicaties waarin wordt bericht over strafrechtelijke verdenkingen tegen, of strafrechtelijke veroordelingen van medeburgers.' Dit betekent volgens de rechter dat de aldus ontstane leemte moet worden ingevuld door (een zo nodig analoge) toepassing van de in art. 36 en 40 Wbp neergelegde criteria, die een casuïstische beoordeling mogelijk maken.

Aangezien de afwikkeling van de nalatenschap al jarenlang in de publieke belangstelling is, oordeelt de rechter dat verzoeker toch een zekere rol speelt in het openbare leven. Hij heeft zich enkele malen laten interviewen in landelijke media en komt voorts voor in de zogenoemde Quote 500 lijst van rijkste Nederlanders. Verzoeker is in die zin aan te merken als een *public figure*. Google hoeft de zoekresultaten daarom niet te verwijderen.

Overigens wijst de rechtbank nog op het feit dat de Franse Conseil d'Etat op 15 maart 2017 prejudiciële vragen heeft gesteld aan het HvJEU over dit onderwerp en dat partijen de zaak kunnen aanhouden totdat het HvJEU op de gestelde vragen heeft geantwoord, maar partijen hebben hiervan geen gebruik gemaakt.

10. Verwijzingsbeschikking C-136/17.

11. Art. 8 lid 2 richtlijn 95/46.

12. Rb. Amsterdam 25 januari 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:2979.

13. Rb. Amsterdam 25 januari 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:2979, r.o. 4.6.

Deze lijn is in daaropvolgende uitspraken gevolgd.¹⁴ In een van die latere uitspraken¹⁵ voegt de rechter hier nog aan toe dat het vaste jurisprudentie is dat de rechter in het concrete geval een juist evenwicht dient te vinden tussen de in het geding zijnde grondrechten neergelegd in het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (het EVRM) en het Handvest van de grondrechten van de EU (het Handvest). In deze zaak gaat het daarbij om het recht op eerbiediging van het privéleven en het recht op bescherming van persoonsgegevens (art. 8 EVRM en art. 7 en 8 Handvest) enerzijds en het recht op vrije meningsuiting inclusief informatievergaring (art. 10 EVRM en art. 11 Handvest) anderzijds. Deze 'juiste evenwicht'-jurisprudentie verdraagt zich niet met een absoluut verbod op verwerking van strafrechtelijke persoonsgegevens door zoekmachines. Er dient volgens de rechter dus altijd een belangenafweging te worden gemaakt. Bij deze afweging is in de eerste plaats de strafrechtelijke aard van de persoonsgegevens van belang. Het gaat volgens de rechter immers om bijzondere persoonsgegevens die naar hun aard privacygevoelig zijn, om welke reden de wetgever als hoofdregel (art. 16 Wbp) de verwerking van dit soort informatie heeft verboden. Ondanks dat in dit specifieke geval die hoofdregel niet opgaat, weegt het feit dat het hier om bijzondere persoonsgegevens gaat zwaar in de te maken afweging vanwege de gevoeligheid van de informatie, aldus de rechtbank Amsterdam.¹⁶ Dit uitgangspunt lijkt meer in lijn te zijn met het *Costeja*-arrest. Hoewel het HvJ EU het verwerkingsverbod van bijzondere persoonsgegevens niet uitdrukkelijk bespreekt, neemt het HvJ EU in de overwegingen wel mee dat de aard en de gevoeligheid van de gegevens een beslissende factor vormen bij het bepalen van het evenwicht tussen de betrokken belangen van partijen. De verwerking van bijzondere persoonsgegevens, die vanwege hun aard en gevoeligheid meebrengen dat de verwerking ervan een grote inbreuk kan vormen op de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene, kan als een bijzonder geval worden beschouwd dat meer gewicht in de schaal legt bij de betrokkene. Het HvJ EU bepaalt immers dat dat evenwicht in bijzondere gevallen kan afhangen van 'de aard van de betrokken informatie en de gevoeligheid ervan voor het privéleven van de betrokkene'.¹⁷ Hiermee lijkt het HvJ EU een belangenafweging in geval van bijzondere persoonsgegevens dus niet geheel uit te willen sluiten en daar lijkt de rechtbank nu bij aan te willen sluiten.

2. Onderscheid zoekresultaten en inhoud bronpagina's

Wat verder (nog steeds) opvalt, is dat de Nederlandse rechter herhaaldelijk het onderscheid maakt tussen de gevonden zoekresultaten en de inhoud van de pagina's waarnaar verwezen wordt.¹⁸ Dit onderscheid tussen de onderliggende informatie op de bronpagina's waarnaar de zoekresultaten verwijzen en de zoekresultaten zelf lijkt in eerste instantie in lijn met de overweging van het HvJ EU: 'In dit verband moet worden benadrukt dat de in het kader van de activiteit van een zoekmachine verrichte verwerking van persoonsgegevens verschilt van de door webredacteurs verrichte verwerking van persoonsgegevens, die erin bestaat deze gegevens op een webpagina te plaatsen, en bovenop deze laatstgenoemde verwerking komt'.¹⁹

Het HvJ EU oordeelt daarna echter dat zoekresultaten moeten worden gewist indien na een verwijderingsverzoek wordt vastgesteld dat in de zoekresultaten verwijzingen naar rechtmatig gepubliceerde webpagina's die correcte informatie over de betrokkene bevatten, maar deze informatie, gelet op het geheel van de omstandigheden van het onderhavige geval, ontoereikend, niet of niet meer ter zake dienend of bovenmatig is.²⁰ Het HvJ EU lijkt het onderscheid hier dus meer los te laten.

Desalniettemin heeft Google in verschillende zaken aangevoerd dat de toets of sprake is van een ontoereikend of irrelevant resultaat of een andere in art. 36 en 40 Wbp genoemde omstandigheid, uitsluitend moet worden beoordeeld op basis van het tekstfragment in het zoekresultaat van Google Search (de snippet); de inhoud van de bronpublicatie zou daarbij geen rol mogen spelen.²¹

In verschillende uitspraken gaat de rechtbank Amsterdam niet in dit standpunt van Google mee:²² 'Het zou leiden tot een geforceerd en niet te rechtvaardigen onderscheid en geen recht doen aan de privacybelangen van de betrokkene. De voortschrijdende ontwikkelingen in de ICT hebben mogelijk gemaakt dat met een simpele zoekopdracht op een naam van een persoon en een muisklik op de link in het zoekresultaat een publicatie op een website eenvoudig toegankelijk is voor iedere internetgebruiker. Zoals in het *Costeja*-arrest is overwogen kan de impact van het uitvoeren van een zoekopdracht zeer groot zijn. De door de zoekmachine verrichte ordening en samenvoeging van de op internet gepubliceerde informatie leidt ertoe dat wanneer een

14. Rb. Amsterdam 15 februari 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:1644; Rb. Amsterdam 22 maart 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:3355; Rb. Amsterdam 22 maart 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:3357.

15. Rb. Amsterdam 22 maart 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:3355. Zie ook: Rb. Amsterdam 22 maart 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:3357.

16. Rb. Amsterdam 15 februari 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:1644.

17. HvJ EU 13 mei 2014, C-131/12, ECLI:EU:C:2014:317 (*Google Spain*), par. 81.

18. Zie bijvoorbeeld: Rb. Amsterdam 12 februari 2015, ECLI:NL:RBAMS:2015:716; Rb. Amsterdam 24 december 2015, ECLI:NL:RBAMS:2015:9515.

19. HvJ EU 13 mei 2014, C-131/12, ECLI:EU:C:2014:317 (*Google Spain*), par. 35.

20. HvJ EU 13 mei 2014, C-131/12, ECLI:EU:C:2014:317 (*Google Spain*), par. 94.

21. Rb. Amsterdam 22 maart 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:3354.

22. Zie ook: Rb. Amsterdam 22 maart 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:3355; Rb. Amsterdam 22 maart 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:3356; Rb. Amsterdam 22 maart 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:3357.

internetgebruiker op de naam van een natuurlijk persoon zoekt, hij via het zoekresultaat een gestructureerd overzicht krijgt van de over deze persoon op het internet vindbare informatie die potentieel betrekking heeft op tal van aspecten van het privéleven, en die zonder de zoekmachine niet of slechts zeer moeilijk met elkaar in verband hadden kunnen worden gebracht. Aldus kan de internetgebruiker een min of meer gedetailleerd profiel van de betrokkene opstellen. Deze inmenging in de rechten van de betrokkene is des te sterker door de belangrijke rol van internet en zoekmachines waardoor het zoekresultaat overal beschikbaar is. De grondrechten op privéleven en op bescherming van persoonsgegevens kunnen hierdoor aanzienlijk worden aangetast, welke aantasting bovenop de aantasting door de plaatsing van de bronpublicatie komt.'

De rechtbank Den Haag is echter een andere mening toegedaan dan de rechtbank Amsterdam.²³ Niet veel later, op 19 april 2018, neemt deze rechtbank bij de beoordeling van een verwijderingsverzoek namelijk de gevonden zoekresultaten in de zoekmachine tot uitgangspunt, en niet de bronwebpagina's waarnaar de zoekresultaten verwijzen. De rechtbank verwijst daarbij naar de hierboven genoemde overweging in het *Costeja*-arrest dat 'de in het kader van de activiteit van een zoekmachine verrichte verwerking van persoonsgegevens verschilt van de door webredacteuren verrichte verwerking van persoonsgegevens'.

In deze zaak gaat het om een echtpaar dat werkzaamheden heeft verricht voor een aantal goede doelen. Het echtpaar vordert verwijdering van een zoekresultaat naar een artikel, welk volgens het echtpaar feitelijk onjuist is. Saillant detail: in een eerdere uitspraak van de voorzieningenrechter Amsterdam, is al opgedragen tot rectificatie wegens inderdaad enkele feitelijk onjuiste passages. Opvallend is vervolgens dat de rechtbank Den Haag, ondanks de overweging dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen de gevonden zoekresultaten en de inhoud van de webpagina, de inhoud van het artikel alsnog (ten nadele van het echtpaar) betreft bij de beoordeling van het verwijderingsverzoek: 'Het verzoek ziet in de kern op één tamelijk recent bronartikel, te weten de publicatie van het onder 2.3 genoemde artikel op de website en in het tijdschrift van de Vereniging, waarvan de voorzieningenrechter bij vonnis van de rechtbank Amsterdam van 27 mei 2014 uitdrukkelijk heeft bepaald dat de inhoud – afgezien van de te rectificeren passages – voldoende steun vindt in het aanwezige feitenmateriaal.'²⁴

Zoals eerder gesteld²⁵ is het onderscheid in de praktijk ook lastig te maken en moeilijk te verenigen met het *Costeja*-arrest. Rechters moeten in het kader van een verwijderingsverzoek immers beoor-

delen of de verwerking van deze persoonsgegevens door Google onnauwkeurig, ontoereikend, niet of niet meer ter zake dienend of bovenmatig is. Een dergelijke beoordeling brengt ons inziens noodzakelijkerwijs met zich mee dat de inhoud van de gewraakte publicatie in beschouwing moet worden genomen.²⁶ Overigens heeft de rechtbank Limburg een verwijderingsverzoek dat (mede) was gebaseerd op de stelling dat een aantal passages uit de URL's onnodig grievend en kwetsend zijn verworpen. De rechtbank overweegt dat indien verzoeker een uitdrukkelijke en inhoudelijke toetsing wenst van de informatie die op de desbetreffende webpagina's is gepubliceerd, het hem vrijstaat om de verantwoordelijke uitgevers of redacteuren van deze pagina's aan te spreken. In een dergelijke procedure kan het juridisch beoordelingskader voor onrechtmatige publicaties worden toegepast, waarin onder meer wordt gewogen in welke mate een bepaalde uiting steun vond in het beschikbare feitenmateriaal. Een verzoek op grond van art. 36 jo. 46 Wbp is niet bedoeld om die procedure te omzeilen en kan evenmin worden aangewend om onwelgevallige, maar niet onrechtmatige artikelen via de omweg van een verwijderingsverzoek aan een zoekmachine-exploitant aan het zicht van het publiek te onttrekken.²⁷

3. Dubbele toets

Google heeft verder in diverse zaken aangevoerd dat een verwijderingsverzoek eerst moet worden getoetst aan de toepassingsvoorwaarden van art. 36 en 40 Wbp. Pas als daaraan is voldaan, dient volgens Google de voorgeschreven belangenafweging te worden gemaakt.

Het standpunt van Google dat een 'dubbele toets' moet worden uitgevoerd, is door de meeste rechters niet gevolgd.²⁸ Overwogen wordt dat in de wettelijke regeling en jurisprudentie ligt besloten dat, indien een zoekmachine persoonsgegevens verwerkt en de betrokkene zich beroept op bescherming van zijn privacy, de rechter met inachtneming van art. 36 en 40 Wbp altijd een belangenafweging dient te maken. Op grond van de jurisprudentie valt deze afweging in principe in het voordeel van de verzoeker uit behoudens 'bijzondere gevallen'. Voor zover Google betoogt dat hogere eisen aan het criterium 'bijzondere persoonlijke omstandigheden' van art. 40 Wbp moeten worden gesteld dan dat aannemelijk is dat de privacy van de betrokkene in het ge-

23. Rb. Den Haag 19 april 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:4672.

24. Rb. Den Haag 19 april 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:4672, r.o. 4.16.

25. L. Mourcoux & M. Weij, 'Drie jaar het recht om vergeten te worden: een analyse van de Nederlandse rechtspraak', *Tijdschrift voor Internetrecht* 2017, nr. 4, p. 152-160.

26. Zie bijvoorbeeld: Rb. Midden-Nederland 8 mei 2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:2196 waarin de rechter uitdrukkelijk verwijst naar de inhoud van de broninformatie waarnaar de URL's linken.

27. Rb. Limburg 20 maart 2018, ECLI:NL:RBLIM:2018:2751.

28. Rb. Amsterdam 22 maart 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:3354; Rb. Amsterdam 22 maart 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:3355; Rb. Amsterdam 22 maart 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:3356; Rb. Amsterdam 22 maart 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:3357.

ding is gaat dit betoog volgens de rechter niet op. De conclusie is dat in iedere zaak waarin verwijdering van een zoekresultaat wordt verzocht aan de hand van de inhoud van het zoekresultaat, met inbegrip van de inhoud van de bronpublicaties waarnaar in dat tekstfragment wordt verwezen, alsdan met inachtneming van art. 36 en 40 Wbp een belangenafweging moet worden gemaakt teneinde een juist evenwicht tussen de betrokken grondrechten vast te stellen.

Maar ook hier is er geen eenduidige lijn in de jurisprudentie te vinden. In een uitspraak van 20 maart 2018 heeft de rechtbank Limburg de dubbele toets namelijk weer wel uitgevoerd.²⁹ Deze zaak betreft publicaties in landelijke en regionale media waarin verzoeker wordt genoemd in verband met het faillissement van zijn besloten vennootschappen. Verzoeker wil graag dat de URL's naar deze nieuwspagina's worden verwijderd uit de zoekresultaten van Google, maar Google geeft aan niet te zullen voldoen aan dit verzoek.

Verzoeker stelt dat de berichtgeving in de media irrelevant en onjuist is. De rechtbank is echter van oordeel dat de informatie opgenomen in deze URL's nog wel relevant en actueel is. De faillissementen zijn namelijk nog niet afgewikkeld en er loopt nog een procedure inzake bestuurdersaansprakelijkheid. Bovendien gaat het over mogelijke fraude of wanbeleid met betrekking tot de faillissementen en is dit onderwerp van het maatschappelijk debat. Omdat op deze gronden het verwijderingsverzoek niet kan worden gehonoreerd, dient te worden overgegaan tot een belangenafweging, aldus de rechtbank. De rechtbank past hier dus duidelijk een dubbele toets toe.

4. Reikwijdte van het verwijderingsverzoek

Volgens Google moet een eventuele verwijdering van zoekresultaten geen ruimere toepassing krijgen dan de Nederlandse versie van Google Search, te weten google.nl. Daartoe stelt Google dat Google Search zijn gebruikers op basis van hun locatie naar de lokale versie van de zoekmachine stuurt, zoals google.nl, als er vanuit Nederland wordt gezocht via google.com.³⁰

Hiertegen wordt aangevoerd dat het automatisch doorsturen naar de locatie van gebruiker van Google Search, afhankelijk is van de instellingen die de gebruiker van Google Search heeft ingevoerd. Dit betekent dat door andere instellingen van Google Search de gebruiker van de zoekmachine niet meer automatisch zal worden doorgestuurd naar de versie google.nl.

Google stelt daarnaast dat de Nederlandse rechter geen rechtsmacht heeft om een uitspraak te doen over een verzoek tot verwijdering van informatie van buitenlandse versies van Google Search, omdat die informatie onder de rechtsmacht van de buitenlandse rechter valt. Maar dit verweer wordt gepasseerd, omdat het op zich mogelijk is dat een gebruiker van Google Search ook in Nederland gebruik maakt van google.com. De Wbp is in een dergelijke situatie ook van toepassing, nu de verantwoordelijke gebruiker maakt van zich in Nederland bevindende geautomatiseerde middelen.³¹

Inmiddels heeft Google het verwijderingsverzoek dusdanig verruimd dat (i) Google bij een (veroordeling tot) verwijdering van enig zoekresultaat, ervoor zal zorgen dat de desbetreffende zoekresultaten niet meer getoond worden aan gebruikers die vanuit Nederland zoeken, ongeacht welke versie van Google Search wordt gebruikt; en (ii) Google de zoekresultaten verwijderd van alle Europese versies van Google Search (zoals naast Google.nl ook Google.be, Google.fr etc.).³²

Zoals we eerder al noemden, heeft de Franse Raad van State aan het HvJEU ook vragen gesteld over de reikwijdte van een verwijderingsverzoek. De Franse toezichthouder is van mening dat als Google zoekresultaten verwijderd op grond van het vergeetrecht, zij de resultaten wereldwijd moet verwijderen. Google verwijderd de zoekresultaten namelijk niet van de .com extensie, maar alleen van de lokale Europese extensie. Dit betekent dat gebruikers buiten Europa de resultaten, waar het verwijderingsverzoek betrekking op heeft, wel kunnen blijven zien. De Franse Raad van State wil weten of de zoekresultaten wereldwijd moeten worden verwijderd en zo niet, of de resultaten dan op Europees of nationaal niveau moeten worden verwijderd. Niet geheel onverwacht, gaat dit Google veel te ver: *'The right to be forgotten can sometimes seem complex, and discussions about jurisdiction online certainly are complicated. But this issue is simple: should the balance between the right to free expression and the right to privacy be struck by each country—based on its culture, its traditions, its courts—or should one view apply for all?'*³³

5. Conclusie

De uitspraken tot op heden laten zien dat er nog steeds sprake is van onduidelijkheid bij het beoordelen van verwijderingsverzoeken door rechters. Aan de rechtbank Amsterdam hebben we dit jaar

29. Rb. Limburg 20 maart 2018, ECLI:NL:RBLIM:2018:2751.

30. Rb. Midden Nederland 25 mei 2017, ECLI:NL:RBMNE:2017:6893 (gepubliceerd op 22 mei 2018. Zie ook: Rb. Rotterdam 29 maart 2016, ECLI:NL:RBROT:2016:2395, r.o. 4.5-4.7.

31. Rb. Midden Nederland 25 mei 2017, ECLI:NL:RBMNE:2017:6893

32. <https://www.blog.google/around-the-globe/google-europe/adapting-our-approach-to-european-rig/>, geraadpleegd op 14 november 2018. Zie ook: Rb. Amsterdam 15 februari 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:1644.

33. <https://blog.google/around-the-globe/google-europe/reflecting-right-be-forgotten/>, geraadpleegd op 14 november 2018.

in ieder geval een duidelijker standpunt ten aanzien van de verwerking van bijzondere persoonsgegevens door zoekmachines te danken. Het laatste woord is hier nog lang niet over gezegd. Het is nu eerst wachten op rechtspraak met betrekking tot het recht om vergeten te worden onder de AVG, alsmede op de uitspraak van het HvJ EU. Het jaar 2019 belooft daarmee wederom een interessant jaar te worden voor het recht om vergeten te worden.